



การจัดการเรียนรู้วรรณคดีวิจักษ์ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษา เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายกับวัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สุวิมล คำนวน

สาขาภาษาไทย โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

บทนำ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นรูปแบบหนึ่งที่คุณครูสามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ให้เข้าหากัน โดยมีชุมชนหรือสถานที่จริงเป็นแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งมีครูผู้สอน นักเรียนและกลุ่มบุคคลในชุมชนหรือในสถานที่จริงร่วมมือกันศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ การปกครอง ศาสนา ตลอดจนการสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้เหล่านั้นออกมาให้เป็นที่ประจักษ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2556 : 385) อธิบายความหมายของคำว่า ชุมชน ไว้ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ชุมชน หมายถึง หมู่ชน อีกประการหนึ่งหมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ความหมายของชุมชนในประการสุดท้ายหมายถึงที่ที่มีคนอาศัยอยู่มาก

จากความหมายของชุมชนดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นได้ว่า ชุมชนในสังคมไทยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน สถานที่จริงเป็นทรัพยากรจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยังลึกถึงที่มาที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ การใช้ชุมชนหรือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์จริงมาประกอบการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กัน ก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้ ซึบซับความรู้ และเชื่อมโยงความคิดจากปัจจุบันไปสู่อดีตได้อย่างถึงแก่นแท้

เนื้อหาของรายวิชาภาษาไทยพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับหลักและการใช้ภาษา กับเนื้อหาวรรณคดีในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย บทพระนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นวรรณคดีเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่ปรากฏคุณค่าทางสังคม คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางวรรณศิลป์ ตลอดจนการสร้างสรรคดีศิลปะที่เนื่องมาจากวรรณคดีดังกล่าว ตัวอย่างเช่นจิตรกรรมฝาผนังในพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้สอนจะสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสถานที่จริง โดยการใช้วัดสุวรรณดารารามเป็นฐานในการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานพัฒนามาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ขึ้นจากความคิดของตนเองแทนการฟังจากครูผู้สอน แล้วนำมาขยายเป็นความรู้ใหม่ นอกจากนั้นแล้ว รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานยังตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning Theory) ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้พบมาแล้วและประสบการณ์ที่พบในชั้นเรียน โดยนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือสะท้อนคิดเพื่อทำความเข้าใจ โดยผู้สอนเป็นผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำ



Melville, Berg and Blank (2015 : 36 – 45 อ้างจาก วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. 2561 : 185) กล่าวถึงกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. การให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ (Academically Based Community Service : ABCS) มีลักษณะเป็นการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนในวันที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญในประเด็นของความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยโดยการให้บริการแก่ชุมชนรูปแบบนี้เริ่มต้นจากความต้องการของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ การวิจัย และการดำเนินการต่าง ๆ
2. การศึกษาความเป็นพลเมือง (Civic Education) มีลักษณะและวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ทางวิชาการของผู้เรียนกับการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน
3. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Education) การศึกษาในประการนี้จะเน้นแนวคิดทางนิเวศวิทยาและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ ให้ผู้เรียนลงพื้นที่ในสถานที่จริงเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชน
4. การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place-Based Learning) หรือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยใช้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเป็นบริบทในการเรียนรู้การทำงานของผู้เรียนตามความต้องการและความสนใจของสมาชิกชุมชน
5. การเรียนรู้โดยการบริการ (Service Learning) เป็นการบูรณาการระหว่างการให้บริการชุมชน กับการศึกษาเนื้อหาสาระตามหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อประชาชนและชุมชน
6. การเรียนรู้โดยการใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาอยู่กับผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อขอคำปรึกษา หรือให้ข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ตลอดจนเรียนรู้แบบอย่างที่ดีจากผู้มีประสบการณ์

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2561 : 186 -188) ได้ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน/เตรียมการ

ในขั้นตอนที่ 1 นี้ผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- ศึกษาชุมชน
- วิเคราะห์หลักสูตร
- ประชุมชี้แจง
- ออกแบบการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการ

ในขั้นตอนที่ 2 ผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- ใช้กลยุทธ์จัดการเรียนรู้ประยุกต์กับการเรียนรู้ด้วยโครงงาน
- เรียนรู้ในชุมชน
- สะท้อนคิด

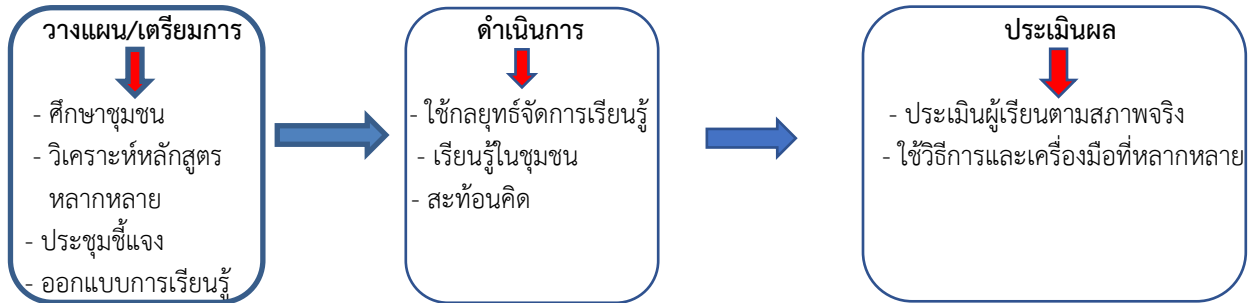


ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล

ในขั้นตอนที่ 3 ผู้สอนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง
- ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

จากขั้นตอนดังกล่าวสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้



ภาพที่ 1 : ภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ชุมชนเป็นฐาน

กรณีศึกษาเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายกับวัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การใช้วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นฐานการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายจากหนังสือเรียนภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับจิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหารของวัด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากชุมชน สถานที่จริง ตลอดจนได้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับจิตรกรรม ผู้สอนสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัดเป็นฐานการศึกษาตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้ชุมชนเป็นฐานดังภาพที่ 1 ได้ตามลำดับของกระบวนการ

การวางแผน เตรียมการจัดการเรียนรู้

การวางแผน เตรียมการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาชุมชนหรือสถานที่จริง วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหาที่จะนำมาใช้จัดการเรียนรู้ ตลอดจนชี้แจงรายละเอียดของชุมชนที่จะนำมาศึกษาแล้วจึงมาออกแบบการเรียนรู้ต่อไป

การศึกษาประวัติวัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนหรือสถานที่จริงที่จะใช้ในการเรียนรู้ในเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายผ่านจิตรกรรมฝาผนัง โดยศึกษาสถานที่ตั้งและประวัติความเป็นมาของวัดเพื่อบูรณาการความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัดสุวรรณดารารามตั้งอยู่ในแนวกำแพงเมืองเก่า ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ เหนือบริเวณป้อมเพชร ตำบลหอรัตนไชย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร และเป็นพระอารามในต้นราชวงศ์จักรี เป็นวัดที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งพระบรมราชวงศ์จักรี พระนามเดิมว่า “ทองดี” มีอักษรชื่อย่อว่า “ดาวเรือง” รัชการเป็นเสมีนตรามหาดไทย ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นออกพระอักษรสุนทร มี



นิवासสถานอยู่ เหนือป้อมเพชร นายทองดีสืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) คือ บุตรเจ้าพระยาโกษา มีชื่อว่า คุณทอง ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระราชนิกุล พระราชนิกุลมีบุตรชื่อ “ทองดี” ซึ่งต่อมาก็คือพระบรมมหาชนกของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นผู้สร้างวัดนี้ และให้ชื่อว่า “วัดทอง” วัดนี้จึงเป็นวัดต้นของต้นบรมราชวงศ์จักรี ทางฝ่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช คู่กับวัดอัมพวันเจติยาราม แขวงบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

พระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม

พระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม เป็นศาสนสถานที่ปรากฏภาพเขียน และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะแขนงต่าง ๆ ได้หลากหลาย ทั้งสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรมและวรรณกรรม

จิตรกรรมบนผนัง ในพระวิหาร ประกอบด้วย

- ด้านทิศเหนือและทิศใต้ ภาพตอนบน เขียนรูปเทพชุมนุม
- ด้านทิศเหนือและทิศใต้ ภาพตอนล่าง เขียนภาพพงศาวดารใน

รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชตั้งแต่ทรงพระเยาว์จนถึงสวรรคต

- ด้านตะวันออก ภาพตอนบน เขียนภาพสงครามยุทธหัตถีเต็มส่วนกว้าง

ขยาย

- ด้านตะวันออก ภาพตอนล่าง เขียนภาพพงศาวดาร
- ด้านตะวันตก ภาพตอนบน เขียนภาพเทพชุมนุม
- ด้านตะวันตก ภาพตอนล่าง เขียนภาพท้าวจตุโลกบาลพร้อมบริวารเฝ้า

พระพุทธเจ้า

ลิลิตตะเลงพ่ายในหนังสือเรียนภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน้า 41 ถึงหน้า 71 ประกอบด้วยบทวิเคราะห์จากเรื่องในประเด็น ต่าง ๆ ได้แก่ สงครามยุทธหัตถี ลิลิตตะเลงพ่ายในฐานะวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ ลิลิตตะเลงพ่ายในฐานะวรรณคดีประวัติศาสตร์ คุณค่าของเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ตัวบทของเรื่องในบางตอน โดยเริ่มจากเหตุการณ์ที่ทางเมืองหงสาวดีทราบข่าวการสวรรคตของสมเด็จพระมหาธรรมราชา จนถึงเหตุการณ์ยุทธหัตถีและชัยชนะของฝ่ายไทย โดยคำประพันธ์จะถูกคัดสรรมาเป็นบางบทเท่านั้น และในส่วนท้ายของบทเรียนเรื่องนี้เป็นคำอธิบายศัพท์และข้อความที่ปรากฏในตอนการเรียน ส่วนท้ายสุดเป็นกิจกรรมท้ายบทซึ่งในหนังสือเรียนนี้ใช้ชื่อว่าชวนคิดพินิจคุณค่า

การดำเนินงาน

การดำเนินงานโดยใช้กลยุทธ์จัดการเรียนรู้ประยุกต์กับการเรียนรู้จากโครงการหรือโครงการที่กำหนดไว้ และเรียนรู้ในชุมชนที่เลือกเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการสะท้อนคิดผลการเรียนรู้จากโครงการที่จัดขึ้น

ภาพเขียนผนังพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม

ภาพเขียนผนังในพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม ผลงานของมหาเสวกตรี พระยาอนุศาสนจิตรกร (จันทร์ จิตรกร) นายช่างถ่ายภาพหลวง เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการถ่ายภาพขาวดำ ท่านจึงมีความชำนาญในด้านการจัดวางภาพ (composition) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเขียนภาพ (น. ณ ปากน้ำ. 2545 : 11)



น. ณ ปากน้ำ (2545 : 9 - 10) อธิบายลักษณะเด่นของภาพเขียน ผลงานของ มหาเสวกตรี พระยานุศาสนจิตรกร (จันทร์ จิตรกร) ที่ผนังในพระวิหาร วัดสุวรรณดาราราม ในด้านของวัสดุที่ใช้เขียน ขนาดเรื่องราว และเทคนิควิธี ไว้ดังนี้

1. วัสดุที่ใช้เขียนเป็นสีน้ำมันลงบนผนัง
2. ภาพคนมีขนาดใหญ่เกือบเท่าคนจริง หรืออาจมีขนาดเล็กใหญ่กว่าไม่มากนัก
3. เรื่องราวที่เขียนเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่แสดงพระราชภารกิจของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโดยเฉพาะ
4. การเขียนภาพเรียงลำดับตามแบบโบราณ โดยเริ่มต้นรูปแรกจากซ้ายมือของพระประธานผนังด้านทิศเหนือ แล้ววนทักษิณาวรรต (วนขวา) รอบพระประธานมาจบอีกข้างหนึ่ง
5. การใช้เทคนิคการเขียนแบบจิตรกรรมยุโรป ซึ่งเป็นลักษณะการเขียนแบบเดียวกันกับภาพภายในพระที่นั่งอนันตสมาคม พระที่นั่งบรมพิมาน และในพระอุโบสถวัดราชาธิวาส ที่เป็นภาพเขียนที่มีแสงเงา มีการผลักระยะใกล้ไกล และมีทัศนียวิทยา (perspective)

ภาพเขียนผนังพระวิหาร วัดสุวรรณดารารามแสดงพระราชภารกิจของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช



ภาพที่ 2 : ภาพเขียนผนังในพระวิหาร

ภาพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จออกไปปล้นค่ายทัพหน้าของพระเจ้าหงสาวดี ทรงดาบพระแสงนำทหารปืนเพียด พระแสงดาบนี้ปรากฏนามว่า พระแสงดาบคาบค่าย และภาพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชใช้พระแสงทวนแทงลักไวทำมู (ภาพประกอบจากเพจเที่ยววัด)



ภาพที่ 3 : ผนังพระวิหารที่ปรากฏภาพเขียนเกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ภาพประกอบจากเพจเที่ยววัด)

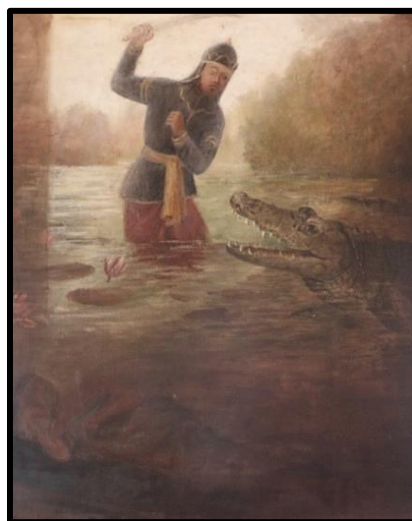


ภาพเขียนผนังเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายในพระวิหาร วัดสุวรรณดารารามที่สัมพันธ์กับเนื้อหาในหนังสือ
เรียนภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การจัดการเรียนการสอนเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้ภาพเขียนผนังวัดสุวรรณดารารามเป็นฐาน
ร่วม ปรากฏในเหตุการณ์ตอนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพ่ายไปพบจระเข้ใหญ่จะทำร้าย
พระองค์ พระองค์ทรงประหารจระเข้ตาย โหรทำนายว่าจะชนะศึกหงสาวดี ดังคำประพันธ์ที่ว่า

(202)	พระกรายกรย่างเอื้อง ลุมมหาวารี พอพานพะกุ่มภีล โถมปะทะเจ้าช้าง	จรลี เรียวกว้าง หนึ่งใหญ่ ไสร์น่า จักเคี้ยวขบองค์
(203)	พระทรงแสงดาบแก้ว โถมประจัญพันพอน ต่างฤทธิ์ต่างรบรอน สระท้านทุกถิ่นท่าถ้ำ	กั๊กกร เฟื่องน้ำ ราญซีพ กันแฮ ท่งท้องชลธี
(204)	นฤบดีโถมถีสู้ ฟอนฟาดสูงสูมาร สายสินธุ์ซึ่งนองพนานต์ พระเร่งปรีดาด้วย	ศึกธาร มอดม้วย หายเหือด แห่งแฮ แผด็จเสี้ยนเศิกกษัย

(หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. 2557 : 55)



ภาพที่ 4 : สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพ่ายไปพบจระเข้ใหญ่จะทำร้ายพระองค์
ภาพประกอบจากหนังสือวัดสุวรรณดาราราม (2545 : 39)



การทำยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา ปรากฏเหตุการณ์ในหนังสือเรียนภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์ ดังคำประพันธ์ตัวอย่างต่อไปนี้

- | | | |
|-------|--|---|
| (310) | สองโจมสองจู้จ้วง
สองขัตติยสองขอชู
กระลิ่งกระลอกคู
ควาญขับคชแข่งค้ำ | บ้ำรู
เชิดค้ำ
ไวว่อง นักรนา
เช่นเขี้ยวในสนาม |
| (312) | ขุนเสียมสามรรถด้าน
ขุนต่อขุนไปเียง
ยอหัตถีเทิดลอบเลง
งามเร้งงามโทท้าว | ขุนตะเลง
หย่อนห้าว
อังกฤษ ไกวแฮ
ท่านสู้ศึกธาร |
| (313) | คชยานขัตติเยศเปื่อง
โถมปะทะไปทัน
สารทรงราชรามัญ
เสยสายท่ายันต์ทั้ง | ออกถวัลย์
เหยียบยั้ง
ลงล่าง แลนา
คู่ค้ำคางเขิน |

(หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. 2557 : 61)



ภาพที่ 5 : สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา
(ภาพประกอบจากเพจเที่ยววัด)



การประเมินผล

การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมท้ายบทเรียน ชุดแบบฝึก ตลอดจนการนำเสนอความรู้ ที่นักเรียนได้รับเพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

ในส่วนนี้ Bedri, Frein and Dowling (2017 : 13 – 16. อ้างจาก วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. 2561 : 188) ได้นำเสนอแนวทางของเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลและวิธีการใช้ ได้แก่ การประเมินการเขียน (Written assessment) การเขียนบันทึกสะท้อนคิด (Reflection Journal) การนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral assessment) และการใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Research scales) ไว้เพื่อให้ผู้สอนนำไปใช้ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้

บทสรุป

แนวการจัดการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นแนวการจัดการเรียนรู้แบบทางเลือกที่ผู้สอนสามารถค้นหา เลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมศักยภาพให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ สภาพและสิ่งแวดล้อมจริง เพื่อนำไปสู่กระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ และคิดแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แบบการเรียนรู้โดยใช้สถานที่จริงเป็นฐานยังนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียนเอง และผู้เรียนกับชุมชน เนื่องจากการได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ตลอดจนการนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืนเพราะได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- กล้า ทองขาว. (2561). การจัดการศึกษาฐานชุมชน (Community-based Education Management = CBEM). [ออนไลน์]. จาก www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1377584927.docx สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2565.
- ทรัพย์สิริ เสนิวังค์ ณ อยู่ธยา และคณะ. (2564). การจัดการเรียนการสอนจากประสบการณ์ตามสภาพจริงตามรูปแบบกิจกรรมประสบการณ์. วารสารธรรมศาสตร์. 40(2) : 116 – 129.
- น. ณ ปากน้ำ. (2545). วัดสุวรรณดาราราม. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- ปัญจเวช บุญรอด. (2557). การศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมวัดสุวรรณดาราราม ราชวรวิหาร จ.พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วาสนา พบลาภ. (2546). การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังภายในวิหารวัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ภาควิชา



ประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2561, กันยายน – ธันวาคม). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน :

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ของครูในศตวรรษที่ 21. **บัณฑิตศึกษา**

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 11(3) : 179 – 191.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย**

วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

Bedri, Z, de Frein, R. and Dowling, G. (2017, December 18). Community-based learning : A primer. **Irish Journal of Academic Practice**, 6(1), Retrieved on August 9, 2022, from <https://arrow.dit.ie/ijap/vol6/iss1/5>

Melaville, A, Berg, A. C. and Blank M. J. (2015, May 20). **Community-based learning : Engaging students for success and citizenship.**

Partnerships/Community. Paper 40. Retrieved on August 9, 2022, from <http://digitalcommons.unomaha.edu/slcepartnerships/40>